

631.

Rozporządzenie Ministra Robót Publicznych

z dnia 25 kwietnia 1923 r.

w przedmiocie kształtu znaków wodnych dla zakładów wodnych i urządzeń piętrzących wodę oraz sposobu ich ustawienia.

Na mocy ust. (3) art. 65 ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 r. (Dz. U. R. P. № 102, poz. 936) zarządza się co następuje:

§ 1. Znaki normalne, wskazujące wysokość dopuszczalnego najwyższego względnie najniższego stanu wody, tudzież znaki kontrolne winny być urządzone i utrzymywane przez uprawnionego w ten sposób, aby były zabezpieczone od zmiany przypadkowej lub umyślnej, tudzież od zniszczenia wskutek działania wpływów atmosferycznych, przez kłame, przedmioty płynące, urwanie się brzegu i t. p.

Znaki normalne należy ustawić w miejscu, gdzie wysokość wody ma być unormowana, w ten sposób, aby woda dotykała ich bezpośrednio, aby dla interesowanych były dostępne i każdego czasu z łatwością mogły być obserwowane.

Jeżeli urządzenie do piętrzenia wody leży w odległości większej niż $\frac{1}{2}$ klm. od zakładu wodnego, lub też gdyby wykonanie niwelacji między urządzeniem do piętrzenia wody a zakładem było bardzo utrudnione, wtedy należy ustawić jeden znak wodny przy urządzeniu do piętrzenia wody, a drugi przy zakładzie wodnym. Jeżeli z jednego kanału roboczego korzysta kilka zakładów wodnych należy dla każdego zakładu założyć osobny znak.

Przy jazach stałych nie mających urządzeń do regulowania wysokości spiętrzenia wody, należy znak normalny tak ustawić powyżej jazu, aby oznaczał dozwoloną wysokość korony jazu i wznosił się do równej z nią wysokości.

Przy jazach ruchomych i przy jazach stałych przelewowych ze śluzami gruntowymi, górna powierzchnia znaku normalnego winna równać się wysokości wody, po której przekroczeniu mają być otwarte śluzy lub części ruchome jazu.

§ 2. Znak normalny dla oznaczenia największej dozwolonej wysokości wody należy urządzić w jeden z następujących sposobów:

a) Jeżeli brzeg jest skalisty lub nad brzegiem stoi mur ciosowy na zaprawie wapiennej lub cementowej, można osadzić na nich jako znak poziomą kłamrę metalową, przynajmniej pięćdziesiąt centymetrów długą, przyczem górna krawędź kłamry oznacza dopuszczalny stan wody.

Przy kłamrze należy umieścić pionową podziałkę centymetrową o długości kilku decymetrów w ten sposób, aby zero tej podziałki znajdowało się w równej wysokości z górną powierzchnią kłamry. Podziałka ta będzie służyć do odczytywania przekroczeń dozwolonego piętrzenia wody.

Jeżeli niema w pobliżu gruntu skalistego, ani muru ciosowego na zaprawie, a zakład wodny lub urządzenie piętrzące wodę jest wykonane z materiałów trwałych — można znak wodny osadzić na samym urządzeniu, a jeżeli piętrzenie wody dotyka w bardzo małym stopniu interesów dobra publicznego lub praw cudzych można osadzić znak wodny na urządzeniu, chociażby było wykonane z mniej trwałego materiału n. p. na słupie drewnianym śluzy.

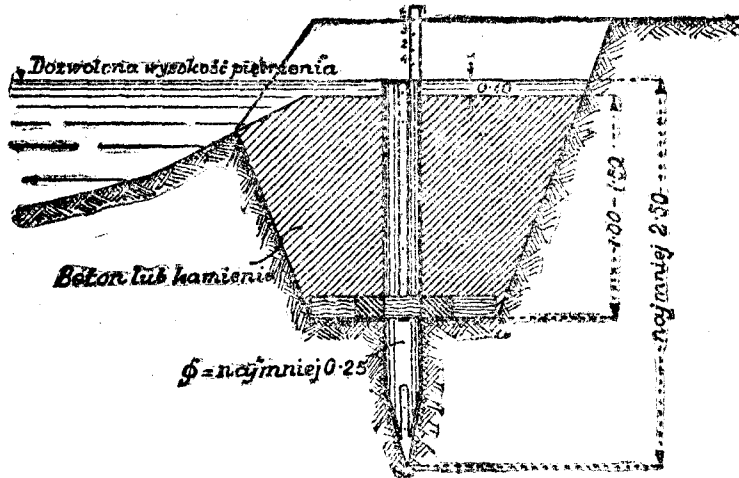
b) Jeżeli niema ani gruntu skalistego, ani muru ciosowego na zaprawie i nie można osadzić znaku na zakładzie wodnym lub urządzeniu do piętrzenia wody, należy urządzić znak wodny w następujący sposób:

Wykopuje się, jako wcięcie w brzeg, dół o głębokości zależnie od stanu zamrażania gruntu 1.0 do 1.5 m. poniżej stanu wody, który ma być unormowany i zabija się kafarem aż do zupełnej stałości, grubszym końcem w dół pal dębowy lub z innego również trwałego drzewa, impregnowany, poterowany lub opalony. Pal powinien być gruby conajmniej 25 cm., a długi zależnie od stałości gruntu najmniej $2\frac{1}{2}$ m. i okuty u dołu żelaznym trzewikiem.

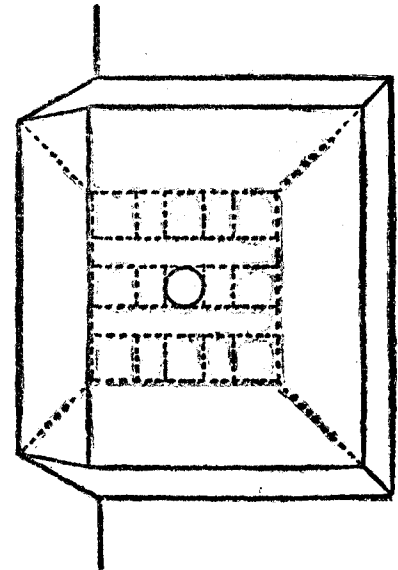
Pal należy uciąć poziomo w takiej wysokości, aby górna powierzchnia płyty metalowej, którą należy osadzić na głowie pala, równała się dokładnie z dozwoloną wysokością piętrzenia wody. Pod płytą należy umieścić 2 wstęgi metalowe 40—60 m/m szerokie, a conajmniej 4 m/m grube, wpuszczone na krzyż w głowę pala, wygięte na brzegach głowy, poprowadzone wzdłuż bocznej powierzchni pala aż do dna dołu i tu odgięte, poziomo na długości conajmniej 30 centymetrów. Wstęgi te mają być przybite gwoździami do bocznej powierzchni pala. Płyta powinna być conajmniej 6 do 10 m/m gruba, nakrywać całą głowę pala i mieć 4 wystające paski, które zagina się i przybija gwoździami do bocznej powierzchni pala. Na końce wstęg odgięte poziomo na dnie dołu należy położyć podwójny krzyż z czte-

tech mocnych i trwałych belek drewnianych impregnowanych, poterowanych lub opalonych obejmujący pal, poczem należy wypełnić dół betonem do wysokości 10 cm. poniżej płyty metalowej, lub przy mniej ważnych zakładach ciężkimi kamieniami.

Przekrój pionowy.

Widok z góry.

Zamiast pala drewnianego można użyć pala żelbetowego z zabetonowaną na wierzchu płytą metalową. W miejsce wspomnianych wyżej wstęp metalowych należy wtedy wykonać w wysokości dna dołu na palu odsadzkę, na której ma spoczywać krzyż podwójny, albo płyta betonowa lub żelbetowa.

Jeżeli grunt jest wytrzymały można zamiast powyżej opisanych konstrukcji użyć bloku betonowego należycie głęboko ufundowanego i w nim zabetonować na wierzchu bolec metalowy z głową kulistą odpowiednio zakotwiony.

c) Władza może zezwolić na urządzenie znaku wodnego w inny, ale conajmniej taksamo pewny sposób, jak wyżej opisane. Również należy pozostawić znaki wodne osadzone według dotychczasowych przepisów, jeżeli są zarówno pewne, jak przepisane w niniejszem rozporządzeniu.

§ 3. Jeżeli w orzeczeniu władzy zastrzeżono także, że stan wody ma być utrzymany na pewnym najniższym poziomie, należy odpowiednio zaznaczyć dozwolony najniższy stan wody na urządzeniu służącym do oznaczenia najwyższego stanu dozwolonego lub też za pomocą osobnego znaku normalnego.

Podziałkę centymetrową należy na takim znaku umieścić w ten sposób, aby można było odczytać opadnięcie zwierciadła wody poniżej stanu dozwolonego.

§ 4. Dla kontroli należy znak wodny nawiązać przynajmniej do dwu punktów stałych (znaków kontrolnych), osadzonych niezależnie jeden od drugiego w ten sposób, aby na nich można było postawić łatę niwelacyjną.

Punkty kontrolne mają być tak obrane, aby je można było łatwo i ile możliwości z jednego stanowiska zaniwelować wraz ze znakiem wodnym i ważniejszymi częściami zakładu wodnego, tudzież urządzeniami do piętrzenia wody.

Do pala należy przybić podziałkę centymetrową o wysokości kilku decymetrów, aby można było oznaczyć przekroczenie dozwolonego piętrzenia.

Wykonanie wyjaśnia dołączony rysunek:

Jako punkt taki powinien służyć z reguły bolec metalowy o głowie kulistej umieszczony na cokole budynku murowanego, lub w bloku betonowym należycie osadzonym w gruncie lub też reper żelazny wkręcony w ziemię przynajmniej 2 m. głęboko.

Jeżeli piętrzenie wody bardzo nieznacznie dotyka interesów publicznych lub praw cudzych, może władza zezwolić na osadzenie w ziemi pala z twardego drzewa z gwoździem wbitym w głowę pala, jako znaku kontrolnego.

Władza może zezwolić na urządzenie znaków kontrolnych w inny, ale conajmniej taksamo pewny sposób, jak wyżej opisano.

Znaki kontrolne (nawet jeden), osadzone według poprzednio obowiązujących przepisów i zachowane w należyłym stanie, mogą pozostać, jeżeli trwałość ich nie jest gorsza od trwałości znaków kontrolnych, przepisanych w niniejszem rozporządzeniu i jeżeli pierwotny znak normalny ma pozostać.

§ 5. Przy udzielaniu pozwolenia na budowę zakładu wodnego i urządzeń do piętrzenia wody należy już podczas dochodzenia wodno-prawnego zbadać, jak mają być urządzone znaki wodne i odpowiednie postanowienia zamieścić w orzeczeniu, a o ile właściciel tych urządzeń zamierza urządzić znaki wodne i kontrolne w sposób odmienny od przepisanego w ust. 2 i 4 niniejszego rozporządzenia, winien przedłożyć władzy projekt urządzenia znaków wodnych, celem uzyskania jej zgody.

Właściciel zakładu wodnego i urządzeń do piętrzenia wody winien zawczasu donieść władzy, która wydała orzeczenie w I instancji, w jakim czasie zamierza przystąpić do ustawienia znaków wodnych. Władza oznaczy według swego uznania w miarę ważności zakładu dla interesów publicznych i praw cudzych sposób, w jaki będzie kontrolować osadzenie znaków wodnych i kontrolnych, a po ukończeniu

osadzenia sprawdzi znaki przy udziale znawcy technicznego, interesowanych i miejscowej władzy policyjnej, przyczem ma być spisany protokół.

Protokół ten ma zawierać:

- 1) stan urządzeń i zakładu w czasie ustawienia znaku wodnego,
- 2) opis kształtu, rodzaju i położenia znaków wodnych i kontrolnych,
- 3) różnice wysokości znaku wodnego w odniesieniu do znaków kontrolnych, tudzież, o ile to jest możliwem bez nadmiernych kosztów, w odniesieniu do niwelacji wody publicznej i niwelacji ogólnej kraju.

Do protokołu należy dołączyć: szkic sytuacyjny uwidoczniający urządzenia do piętrzenia wody i zakład, znak wody i znaki kontrolne z wpisanymi wysokościami i odległościami znaku wodnego i znaków kontrolnych między sobą i od kilku pobliskich punktów trwałych, celem ułatwienia odszukania tych znaków.

Protokół mają podpisać biorący udział w komisji.

Dane z protokołu należy wpisać do księgi wodnej.

Jeżeli władzą kompetentną do osadzenia znaku wodnego jest urząd wojewódzki, może on na zasadzie art. 190 ust. wodn. poruczyć wykonanie tej czynności władzy wodnej niższej instancji lub miejscowemu zarządowi technicznemu.

§ 5. Zezwolenie na użytkowanie urządzeń służących do piętrzenia wody nie może być udzielone przed ustawieniem znaków wodnych i kontrolnych.

Urządzenia piętrzące wodę należy opatrzyć znakiem wodnym, chociażby nie służyły do wyzyskania siły wodnej, o ile w myśl art. 66 ust. wodn. nie są wolne od tego przepisu.

Postępowanie wyżej przepisane dla założenia znaków wodnych należy stosować także, gdy zajdzie potrzeba zmiany, odnowienia lub odbudowy znaków wodnych, wreszcie przy osadzeniu znaków na istniejącem urządzeniu do piętrzenia wody lub zakładzie wodnym (art. 66 ust. 1 u. w.).

Wogóle osadzenie znaków wodnych jest częściowem wykonaniem zezwolenia władzy na budowę urządzeń służących do użytkowania wody i może być przedsięwzięte, gdy nie zachodzi żadna wątpliwość co do prawomocności, co do rozmiarów i warunków danego uprawnienia. To też jeżeli uprawnienie jest spornem, a zwłaszcza jeżeli zachodzi spór co do wysokości piętrzenia wody, należy wstrzymać się z osadzeniem znaku wodnego, aż do rozstrzygnięcia sprawy w przepisanej drodze w sposób stanowczy, lub też tymczasowy w myśl art. 228 ustawy wodnej.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze nie obowiązuje w Województwie Śląskiem.

Minister Robót Publicznych: *Łopuszański*